

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : SRI5930702

ชื่อโครงการ : สถานการณ์และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเล
ของประเทศไทยเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ชื่อนักวิจัย : ศาสตราจารย์ เภดิมศักดิ์ จารยะพันธุ์¹ นาวาเอก วชิรพร วงศ์นครสว่าง²
และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุชาย วรรณะนันท์³

E-mail Address : p.jarayabhand@me.com

ระยะเวลาโครงการ : มิถุนายน 2559 ถึง มิถุนายน 2561

จากบทบาทที่สำคัญอย่างหลากหลายของทะเลและมหาสมุทรโดยเฉพาะในมิติของการใช้ประโยชน์ร่วมกันของโลกจากอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ทางทะเลที่อยู่บนฐานทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งในรูปเศรษฐกิจภาคทะเลหลายด้านที่มีความสำคัญทั้งในระดับ โลก ภูมิภาค และประเทศ โดยประเทศไทยมีมูลค่าของเศรษฐกิจภาคทะเลที่สูง แต่ผลประโยชน์ทางทะเลที่ประเทศไทยได้รับมีน้อยกว่ามูลค่าที่ปรากฏ ทำให้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า และวิจัยโดยคาดหวังที่จะนำประเทศไทยไปสู่จุดที่จะได้รับคุณค่าของผลประโยชน์จากทะเลอย่างที่เป็นที่ควรจะเป็น ทั้งในรูปตัวเงินและที่ไม่ใช่ตัวเงิน โดยจัดทำในรูปแบบของรายงานโครงการสถานการณ์และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ทั้งนี้การจัดทำโครงการดังกล่าวได้ประยุกต์กรอบแนวคิดปัจจัยขับเคลื่อน แรงกดดัน สถานภาพ ผลกระทบ และการตอบสนอง เพื่อให้เข้าใจถึงสถานการณ์ทางทะเลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายระดับต่าง ๆ โดยมีกระบวนการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในระดับต่าง ๆ รวมถึงชุมชนชายฝั่ง ผ่านเวทีการจัดประชุมอย่างมีส่วนร่วมทั้งในระดับจังหวัด กลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเล ไปจนถึงระดับประเทศ สามารถสรุปโดยย่อได้ว่า ปัจจุบันผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากบริเวณในเขตอำนาจรัฐ ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมการใช้ประโยชน์ทางทะเลและชายฝั่งที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งเป็นต้นทุนธรรมชาติกำลังเสื่อมโทรมลง โดยสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะดังกล่าวจะนำไปสู่การสูญเสียผลประโยชน์ทางทะเลจนใกล้ถึงขั้นที่ยากในการบริหารให้เกิดความยั่งยืนได้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่มีความสำคัญและมีความเห็นร่วมกันจากโครงการนี้ ได้แก่ การสนับสนุนให้เกิดนโยบายชาติทางทะเล ซึ่งจะทำให้ผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทยเกิดขึ้นทั้งในเขตและนอกเขตอำนาจรัฐ และเกิดทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของกิจกรรมการใช้ประโยชน์ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ยังเห็นควรให้มีการดำเนินการทางด้านกลไกและเครื่องมือเพื่อให้เกิดกระบวนการวางแผนเชิงพื้นที่ทางทะเลที่จัดเป็นกระบวนการจัดการในเชิงรุกที่จะทำให้เกิดการบริหารจัดการทั้งกิจกรรมและทรัพยากรได้เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ อนึ่ง ข้อค้นพบบางส่วนที่ได้รับจากโครงการนี้ ได้ถูกนำไปจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายผ่าน โครงการการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายฉบับย่อในประเด็นเร่งด่วนเกี่ยวกับผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย และได้ถูกนำเสนอต่อไปให้กับภาค

¹ สถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ และหลักสูตรการบริหารกิจการทางทะเล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² กรมยุทธศึกษาทหารเรือ กองทัพเรือ

³ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล คณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการผลประโยชน์ทางทะเลของประเทศไทย โดยเฉพาะภายใต้
แผนปฏิรูปประเทศ และยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

คำสำคัญ : ผลประโยชน์ทางทะเล การสูญเสียผลประโยชน์ทางทะเล ข้อเสนอแนะในการบริหาร
จัดการผลประโยชน์ทางทะเล นโยบายชาติทางทะเล แผนปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ

Abstract

Project code: SRI5930702

Project Title: Thailand's Marine National Interest Project: State and Management
Recommendations for Prosperity, Security and Sustainability

Researchers: Padermsak Jarayabhand¹, Wachiraporn Wongnakornsawang²,
Suchai Worachananant³

Email address: p.jarayabhand@me.com

Project duration: June 2016 - June 2018

Oceans and seas play important roles in human utilization of coastal and marine resources globally in the past, present and future. The growing number of maritime activities and increasing degradation of marine environment have been called for ocean economy or blue economy which emphasizes greener and more sustainable and inclusive economic path. Ocean economy is important globally, regionally and nationally as oceans and seas cover about 70 percent of the earth's surface. Ocean economy has greatly contributed to Thailand's economy for a long time, and will continue to increase in the future. However, the national net benefit is much less than what it is supposed to be. This fact stimulated the conduct of this comprehensive research project which aimed to obtain an appropriate net benefit both in terms of monetary and non-monetary for Thailand. The project entitled "Thailand's Marine National Interest Project: State and Management Recommendations for Prosperity, Security and Sustainability" which was conducted by applying the DPSIR framework to understand the state of Thailand Marine Interests (TMI) from the past to present. Then, various levels of policy recommendations were identified and reviewed by various groups of stakeholders i.e. experts, academics, and local communities. These were done by organizing a series of meetings of specific groups and finally a public hearing. This was strongly suggested that TMI consisting of both marine and coastal economy (monetary value derived from marine activities) and marine and coastal health (non-monetary value of marine and coastal resources and environment). The result of the study showed that most TMI only gained from marine area under national jurisdiction. Moreover, there was an continuing increase in marine and coastal economy while the marine and coastal health was declining. This resulted in declining of overall TMI or declining of the net ocean economy benefit which is too late for the management in a

¹ Aquatic Resource Research Institute, Chulalongkorn University and Maritime Administration - Graduate Programs, Chulalongkorn University

² The Naval Education Department, Royal Thai Navy

³ Department of Marine Science, Faculty of Fisheries, Kasetsart University

sustainable way. The circumstance called for a clear comprehensive national marine policy for Thailand. Such policy will pave the way for gaining TMI from both marine area under and beyond national jurisdiction, and will lead Thailand to be sustainable development of marine and coastal resources. It was also suggested that Marine Spatial Planning for Thailand have to be urgently implemented. It will provide an important tool for multidisciplinary management of both marine and coastal economy, and the ocean health to theirs appropriate fairness and efficiencies. In addition, a set of finding from this project was used to prepare policy recommendations via the parallel project which was entitled “Thailand’s Marine National Interest Project: Brief Policy Recommendations on Emerging Issues”. This project will be submitted directly to concerned government agencies to be incorporated into the National Reform Plan and the 20 Year National Strategy (2018-2037).

Keywords: Thailand Marine Interests (TMI); Loss of marine interests; State and recommendation; National Marine Policy; Country Reform Plan; and National Strategy (2018-2037)